

DEREK B. MILLER

NORSKO V NOCI

FLEET

Norsko v noci
Derek B. Miller

NORSKO V NOCI

Derek B. Miller

Copyright © Derek B. Miller, 2013
Translation © Pavel Černovský, 2015

ISBN 978-80-7473-306-2 (PDF)

Mému synovi

ČÁST I

59. rovnoběžka

Kapitola 1

Je léto a slunce svítí. V Oslu, ve stinné a opuštěné části Frognerského parku sedí na rozkládací židli vysoko nad piknikovým košem Sheldon Horowitz a na jídlo nedosáhne. V klíně na papírovém tácku leží zpola sněžený sendvič *karbonader*, vůbec mu nechutná. Ukazovákem pravé ruky si pohrává s kapkami na orosené lahvi piva, do něhož se sice pustil, ale už před notnou chvílí o ně ztratil zájem. Kývá nohama dopředu a dozadu jako školák, až na to, že ve dvaosmdesáti se nohy kývou o něco pomaleji. Také oblouk je o něco kratší. Rhee ani Larsovi to Sheldon sice přiznat nehodlá – to nikdy, samozřejmě – ale zatím se ještě pořád nepřestal v duchu podívat nad tím, co tady dělá a co si má se sebou počít, než ten údiv přejde.

Sheldon sedí na délku paže od své vnučky Rhei a jejího čerstvého manžela Larse, který se zrovna dlouze napil ze svého piva a tváří se tak spokojeně, tak mile, tak *vitálně*, že by mu Sheldon nejraději vytrhl ten hotdog z ruky a nacpal mu jej do nosu. Dnes podivně bledá Rhea by na to asi nereagovala moc nadšeně a Sheldon by to nejspíš odsoudilo k dalším *socializačním výpravám* („aby sis tu lépe zvykl“), jež by si ve spravedlivém světě nikdy nezasloužil – stejně jako Lars ten manévr s párkem. Byl to však Rhein nápad, aby se přestěhoval z New Yorku do Norska, a Sheldon – ovdovělý, starý,

netrpělivý a uštěpačný – si Larsovo rozpoložení vyložil jako potlačenou chuť ke škodolibým žertům.

Nic z toho nebylo fér.

„Víte, proč se hotdogům říká hotdogy?“

Sheldon to z té své velitelské pozice pronese dost nahlas. Kdyby měl hůl, mohl by s ní máchat ve vzduchu, Sheldon však o holi nechodí.

Lars zvedne zvědavě oči. Rhea jen tiše vzdychne.

„První světová. Byli jsme našťvaní na Němce, tak jsme jim za trest přejmenovali jídlo. Lepší než válka proti teroru,“ pokračoval. „Jsme našťvaní na Francii, tak Francouze potrestáme tím, že změníme jméno našemu vlastnímu jídlu.“

„Jak to myslíš?“ zeptá se Lars.

Sheldon si všimne, jak Rhea šťouchne Larse do stehna a zvedne obočí, čímž naznačuje – s neodbytností rozpáleného pohrabáče – že tenhle druh řečí, náhlé výbuchy, ty odbočky od tady a teď, nemá vůbec podporovat. Nic, co by mohlo zhoršovat onu bouřlivě diskutovanou demenci.

Sheldon ten šťouchanec neměl vidět, jenže viděl a pokračuje dvakrát tak sebejistě.

„*Freedom fries!* Mluvím o *Freedom fries*. Sbohem *French fries*, přivítejte hranolky svobody. Vážně. Tuhle pošetilost ukuchtil Kongres Spojených států amerických. A moje vnučka je přesvědčená, že jsem to já, kdo blbne. Dovol, abych ti něco řekl, mladá dámo. Nejsem to já, kdo překračuje hranici přičetnosti. To přičetnost překročila mě.“

Sheldon se rozhlédne po parku. Nejsou tu vidět davu nahodile proudících neznámých lidí, které zaplavují každou americkou metropoli, zástupy, které nejsou cizí jen pro nás, ale i pro sebe navzájem. Lidé tady jsou vysocí, homogenní a vstřícní, usmívají se, znají se a všichni nosí totéž transgenerační oblečení. Ať se

Sheldon snaží sebevíc, na tyhle lidi nějak nedokáže zaostřit.

Rhea. Jméno Titánky. Dcery Úrana a Gaie, nebe a země, manželky Kronovy, matky bohů. Sám Zeus jí sál z prsu, to z jejího těla povstal nám známý svět. Pojmenoval ji tak Sheldonův syn – Saul, teď již mrtvý – aby ji pozvedl nad banalitu, jíž se protloukal u námořnictva ve Vietnamu v letech 1973 a 1974. Na jeden měsíc přiletěl domů, aby si odpočinul a nabral síly, než se zase vrátí do Vietnamu. Bylo to v září. Řeka Hudson i lesy v Berkshires zapadaly listím. Podle Sheldonovy ženy Mabel – která už je pryč, ale kdysi bývala do takových věcí zasvěcená – strávil Saul se svou přítelkyní za celou dobu volna pouhou jednu noc, a tehdy byla Rhea počata. Druhý den ráno proběhl mezi Sheldonem a Saulem rozhovor, který je oba proměnil, a Saul se pak vrátil do Vietnamu, kde mu dva měsíce po příjezdu nášlapná mina Vietkongu utrhla nohy, když v rámci rutinní záchranné akce hledal sestřeleného pilota. Saul vykřvácel na lodi, ještě než dorazili do nemocnice.

„Dejte jí jméno *Rhea*,“ napsal Saul v posledním dopise ze Saigonu, když byl Saigon ještě Saigon a Saul byl ještě Saul. Možná si vzpomněl na řeckou mytologii a k výběru toho jména ho vedly ty nejlepší pohnutky. A možná se jen zamiloval do hrdinky z románu Stanislaw Lema, který si četl pod vlněnou dekou, když ostatní vojáky unášel na vlnách spánků, do hrdinky odsouzené k záhubě.

Bylo třeba polského spisovatele, aby tomuto americkému Židu chvíli před tím, než ho zabije vietnamská mina, vnukl nápad pojmenovat svou dceru po řecké Titánce, protože se chtěl zavděčit svému otci mariňákovi, jenž před lety sloužil jako odstřelovač v Koreji – a kterého nade vši pochybnost pronásledují Severokorejci ještě i teď po skandinávských pláních. Přesně tak,

i tady uprostřed zeleně Frognerského parku za slunného červencového dne, když už mu zbývá tak hrozně málo času, aby odčinil všechno, co způsobil.

„Rhea.“ Tady to neznamená nic. Je to švédské slovo pro výprodej v obchodním centru. Takhle snadno se dá zrušit všechno.

„Dědo?“ řekne Rhea.

„Co?“

„Tak co na to říkáš?“

„Na co?“

„Však víš. Na tohle místo. Ten park. Čtvrt. Sem se budeme stěhovat, až prodáme byt v Tøyen. Je mi jasné, že Gramercy Park na Manhattanu to zrovna není.“

Sheldon neodpovídá, takže Rhea zvedne obočí a otevře dlaně, jako by chtěla odpověď vykouzlit. „Oslo,“ shrne. „Norsko. Tohle světlo. Tenhle život.“

„Tenhle život? Ty chceš znát můj názor na tenhle život?“

Lars mlčí. Sheldon u něho pohledem hledá spojení, ale Lars je někde mimo. K očnímu kontaktu sice dojde, ale bez odpovídajícího zapojení duševních pochodů. Lars je lapený v cizokrajné přestřelce mezi dědečkem a vnučkou – ve slovním duelu, pro který je špatně vybaven a o němž ví, že by nebylo slušné jej přerušovat.

A přesto je vidět i jistá lítost. Na Larsově tváři se objevil jeden z mála univerzálních výrazů, který znají všichni muži kdekoli na světě. Říká: *Na mě se nedívej, já jsem se do téhle konverzace jen přiženil*. Pro Sheldona je to alespoň náznak čehosi povědomého. Vycítí v tom však i něco typicky norského. Něco tak dokonale *nestranného*, že mu to okamžitě začne jít na nervy.

Sheldon se vrátí pohledem k Rhee, k ženě, s níž se Larsovi podařilo oženit. Má havraní černé vlasy hlad-

ce stažené do culíku. Modré oči jí jiskří jako Japonské moře před bitvou.

Sheldona napadne, že se jí díky těhotenství prohloubil pohled.

Těnhle život? Kdyby teď natáhl ruku a dotkl se její tváře, prsty pohladil lícní kosti a palcem jí ze spodního rtu setřel zatoulanou slzu vyvolanou ostrým větrem, určitě by se okamžitě rozplakal, objal by ji, přitáhl blíž a přitiskl si její hlavu na rameno. Další život *je na cestě*. Na ničem jiném nezáleží.

Rhea čeká na odpověď, ale odpověď nepřichází. Sheldon na ni jen zírá. Možná už tu otázku zapomněl. Rhea pocítí zklamání.

Slunce nezapadne dřív než v deset. Všude kolem běhají děti a lidé odcházejí z práce dřív, aby si užili léto, jež se před nimi rozprostírá jako odměna za temnotu zimních měsíců. Rodiče kupují obložené chlebičky a malými kousky krmí děti. Tátínkové zatím vracejí umělohmotné dětské lahvičky zpátky do drahých kočárků s exotickými jmény.

Quinny. Stokke. Bugaboo. Peg Perego. Maxi-Cosi.

Těnhle život? Už by přece mohla vědět, že tenhle život je jenom výsledkem spousty předchozích smrtí. Mario. Bill. Rheina babička Mabel, která umřela před osmi měsíci, což vedlo k tomu, že se Sheldon přestěhoval sem.

Trajektorii, již vytvořila Saulova smrt, žádným způsobem vypočítat nelze.

Pohřeb měla Mabel v New Yorku, ačkoli ona i Sheldon pocházeli z jiných koutů země. On se narodil v Nové Anglii, ona v Chicagu. Ale nakonec se oba usadili v New Yorku, nejprve jako návštěvníci, pak jako rezidenti a nakonec, možná, po mnoha letech jako Newyorčani.

Po obřadu a pohoštění si Sheldon odešel sednout sám do kavárny v Gramercy kousek od místa, kde bydleli. Bylo odpoledne. Doba obědů skončila. Truchlíci se rozptýlili do všech stran. Sheldon měl zahájit *šivu*, aby se o něho mohli příbuzní a známí sedm dní starat, krmit ho a dělat mu společnost, neboť takový byl zvyk. Místo toho seděl v kavárně na Irving Place nedaleko Devatenácté ulice, jedl borůvkový muffin a upíjel černou kávu. Rhea přiletěla na pohřeb bez Larse, a když se Sheldon vytratil, všimla si toho. Našla ho o pár bloků dál a posadila se vedle něj.

Měla na sobě pěkný černý kostým a vlasy jí padaly až na ramena. Bylo jí třicet dva let a ve tváři se jí zračila rozhodnost. Její příčinu si Sheldon vyložil špatně. Měl za to, že mu vynadá za vynechanou *šivu*. Když mu řekla, o co jí skutečně jde, vyprskl borůvky málem až na druhý konec stolu.

„Přestěhuj se k nám do Norska,“ řekla.

„Ani omylem,“ odpověděl Sheldon.

„Myslím to vážně.“

„Já taky.“

„Bydlíme ve čtvrti jménem Frogner. Je tam krásně. Byt v suterénu má vlastní vchod. Budeš mít naprostou volnost. Ještě tam teda nebydlíme, ale v zimě už budeme.“

„Radši ho pronajměte trollům. V Norsku jsou přece trollové. Nebo je to na Islandu?“

„Nechceme ho pronajímat. Je to divný pocit, když víš, že máš neustále pod nohama cizí lidi.“

„To se ti zdá, protože nemáte děti. Člověk si na to zvykne.“

„Podle mě bys měl jet. Co ti tady ještě zbývá?“

„Myslíš jako kromě borůvkových muffinů?“

„Třeba.“

„Tak si říkám, co víc vlastně člověk v mém věku potřebuje.“

„Nezlehčuj to.“

„Co tam asi tak budu dělat? Jsem Američan. Jsem Žid. Je mi osmdesát dva let. Jsem vdovec v důchodu. Mariňák. Hodinář. Trvá mi hodinu, než se vyčůrám. Je tam snad nějaký klub, o kterém bych měl vědět?“

„Nechci, abys umíral sám.“

„Panebože, Rheo.“

„Jsem těhotná. Je to ještě brzo, ale je to tak.“

V tu chvíli, v ten den všech dní, ji Sheldon vzal za ruku a lehce ji políbil, zavřel oči a snažil se v jejím pulzu zachytit tep nového života.

V době, kdy Mabel umřela a Sheldon se rozhodl, že se přestěhuje, žili už Rhea s Larsem v Oslu téměř rok. Lars pracoval jako návrhář počítačových her a Rhea se pomalu zabydlovala v životě architektky. Diplom z univerzity Cooper Union v New Yorku se jí začínal vyplácet, a jak se obyvatelstvo Osla tlačilo stále dál za město a do domů v horách, rozhodla se zůstat.

Lars, byl už takový, se radoval s ní, povzbuzoval ji a sršel optimismem nad její schopností přizpůsobit se a zaplout do hejna. Norové zůstávají věrni sami sobě a raději se trou v domácích vodách. V Oslu je v důsledku toho spousta rodilých Norů a Norek, kteří jsou provdáni za jakousi stínovou populaci přistěhovaleckých duší s výrazem věčných turistů, kteří připomínají děti na prohlídce muzea voskových figurín.

V roce 1992 koupil Lars s pomocí rodičů v Tøyen dvoupodlažní byt se třemi ložnicemi, který měl dnes hodnotu skoro tří a půl milionu norských korun. Na čtvrtě, již si Sheldon představoval jako Bronx, se mu to zdálo jako slušná suma. Dohromady pak ještě ušetřili dalších pět set tisíc v hotovosti. Když se k tomu přidala hypotéka – což už bylo mírně přes limit, ale ne nějak hrozivě – dosáhli na tříložnicový byt ve Frogneru, což

byla pro Sheldona místní obdoba Západního Central Parku. Byla to sice trochu usedlá oblast, ale Larse s Rheou už unavovalo čekat pořád na gentrifikaci Tøyenu, odkud navíc příliv imigrantů vytlačoval peníze do jiných částí města, což mělo dopad na kvalitu místních škol. Populace z Pákistánu a z Balkánu narůstala. V místním parku se scházeli Somálci žvýkat kát, do nákupního centra naproti přes ulici přesunula radnice ve své moudrosti metadonové centrum, jež přitahovalo heroinisty. I přesto se Rhea s Larsem snažili Sheldona neustále přesvědčovat, že tohle místo má „charakter“. On viděl pouze hrozbu.

Naštěstí tu však nebyli žádní Severokorejci, ti malí šikmoocí bastardi. A kdyby tu byli, nešlo by je přehlédnout. Schovat v Norsku severního Korejce je těžké. V New Yorku je to jako schovávat v lese strom. Tam jsou na každém rohu, vedou květinářství a prodávají v potravinách, jejich černá očka vás sledují cestou po chodníku a posílají telegrafem do Pchjongjangu hlášení o vašich souřadnicích.

Pronásledují ho již od roku 1951 – tím si byl jistý. Nemůžete sestřelit dvanáct chlápků jménem Kim ze špičky vlnolamu v Inčchonu a myslet si, že vám to Korejci odpustí a zapomenou. Korejci teda ne. Mají čínskou trpělivost, ale namíchanou s vendetou po italsku. A umí se vmísit do davu. A jak! Sheldonovi trvalo patnáct let, než se naučil jak je vyhmátnout, jak vytušit jejich přítomnost, jak jim uniknout a jak je přelstít.

To ale tady neplatí. Tady by ti zákešní Korejci v davu bili do očí. Všichni do jednoho. Vyčníval by tu každý z těch šílených maniaků s vymytým mozkiem, kterého sleduje další pošahaný cvok s vymytým mozkiem pro případ, že by toho prvního postihlo volnomyšlenkářství.

„Mám pro vás novinku, vy bastardi!“ chtěl by na ně Sheldon zakřičet. „To vy jste začali tu válku! A až vám tohle dojde, zjistíte, že mi dlužíte pořádnou omluvu.“

Jenomže Sheldon dokonce ještě dnes věří, že oklamání za své činy odpovědnost nenese.

Mabel jeho averzi vůči Korejcům nikdy nechápala. Tvrdila mu, že mluví z cesty, že i doktor má stejný názor a že nastal nejvyšší čas, aby se začal chovat rozumně a smířil se s tím, že nikdy nebyl romantickým snajperem, ale kancelářským pěšákem v Pusanu, a že ho žádní Severokorejci nepronásledují. Nikdy nikoho nezastřelil. Nikdy nevystřelil v zuřivosti.

Tak mluvila jen pár měsíců před tím, než umřela.

„Jde na tebe senilita, Donny.“

„Nejde.“

„Měníš se. Já to vidím.“

„Jsi nemocná, Mabel. Jak by to na mě mohlo nepůsobit? A kromě toho to opakuješ už od šestasedmdesátého. Možná se neměním já. Třeba ses změnila ty. Vypěstovala sis prostě imunitu vůči mému šarmu.“

„Z ničeho tě přece neobviňuju. Je ti přes osmdesát. Rhea mi povídala, že po osmdesátém pátém roce postihne Alzheimer dvacet procent lidí. O tom bychom se měli bavit.“

„Neměli!“

„Musíš jíst víc ryb.“

„Ne-ne!“

Teď zpětně mu to připadalo jako dost dětinská odpověď. Byl to však také vyzkoušený a prověřený protiargument.

Vzpomínky jsou zkrátka s věkem čím dál živější, nic víc. Čas se mu teď skládá jinak. Kde není budoucnost, začne se mysl uzavírat sama do sebe. To není demence. Dalo by se naopak říct, že tváří v tvář nevyhnutelnému je to dokonce ta jediná rozumná reakce.

A kromě toho, odkud se ty vzpomínky vzaly?

Na začátku září roku 1950 se v Koreji ztratil. V důsledku celé řady událostí, jež dávaly smysl jenom tehdy, ho u pobřeží nabrala australská loď HMAS *Bataan* patřící k jednotce Task Force 91, která měla za úkol vybudovat a udržet blokádu a krýt americké jednotky chystající se k vylodění. Mezi těmi měl být i Sheldon, ale nebyl, protože byl na palubě *Bataanu*. Sheldon, říkalo se mu tehdy Donny, měl být u Pátého pluku námořní pěchoty, který útočil na Červenou pláž, ale při rozřazování se ztratil, jelikož v armádách se pořád něco ztrácí.

Když vypukla druhá světová válka, byl ještě moc mladý, aby mohl bojovat. Takže to jediné, co ho napadlo, když se o pět let později objevila Korea, bylo, že *tuhle* válku už nezmešká, takže okamžitě dobrovolně narukoval jen proto, aby nakonec – v okamžiku pravdy – skončil uprostřed partičky australských balíků, kteří mu odmítali půjčit člun, v němž by mohl doplout na břeh a strílet tam lidi tak, jak měl.

„Sorry, kámo. Mohli bysme ho potřebovat. Máme jenom čtyry. Malá loď, velký děla, všude kolem kulky. Chápeš, ne?“

Tak se rozhodl, že si člun od svých australských hostitelů vypůjčí bez dovolení – použít slovo „ukradne“ se mu přičilo. Uznával sice, že z jejich strany nebylo úplně nerozumné chtít si při masivní obojživelné zteči ponechat záchranné plavidlo, ale různí lidé mívají někdy různé potřeby a člověk si musí vybrat.

Donnymu Horowitzovi bylo tehdy dvaadvacet. Měl jasnou hlavu, pevnou ruku a v židovském žaludku mu ležel vztek velikosti Německa. Z pohledu armády šlo jenom o to stanovit pro něj vhodnou funkci a určit správný úkol. Jeho funkce byla elitní odstřelovač. Jeho úkol byl Inčchon.

Inčchon byla takticky náročná mise. Severokorejce oslabily boje o Pusanský perimetr, které trvaly již přes